

Adatok Borsodmegye flórájához. Beiträge zur Flora des Komitates Borsod.

Irta: {
Von: { Budai József (Miskolcz).

Mikor 1894-ben, 43 éves koromban Mezőtúron először középiskolához kerültem, őszintén megvallhatom, nagy zavarba hoztak tanítványaim. Lépten-nyomon hozták a virágokat és azok neveit tudakolták, mondhatom, nem kis rémületemre.

A múlt század 70-es éveinek a közepe táján, mikor egyetemre jártam, szörnyen lenézték és mostohán kezelték ott a floristákat. Szénagyűjtésnek csufolták a hangadók és egyszerűen elriasztottak minket tőle. Bonecztan, szövettan, virágtalanok fejlődése volt mindaz, amiről hallottunk s floristikai tudásunk ennek folytán a semminél is kevesebb volt, mikor katedránkat elfoglaltuk.

Sajnosan tapasztaltuk azután ekkor, hogy a tanulók világa egyáltalán nem érdeklődik a Chara száresomó sejtjeinek osztódása iránt, hanem első sorban növényneveket követel tőlünk.

Ily irányú tájékoztatlanságom érzetében kollegáimhoz fordulni se mertem, legtöbbször hiába is fordultam volna. Mit volt tenni, el kezdettem határozni Hazslinszkyból, Gönczyből, s lettem autodidacta. Más könyvet nem is ismertem, de szentül meg voltam győződve, hogy e két munkával a botanikai tudomány betetőződött s legalább hazai floránkban e művek alapján bizton eligazodhatom.

Két év múlva Miskolczra kerültem és itt igen nagy kedvet kaptam a tovább tanulásra. Mikor ugyanis egy szép szeptemberi napon a Bükkbe először felrándultam, a kedvező időjárás folytán teljes színpompájában állott előttem a hegység változatos és gazdag növényvilága. A *Viola silvestris* őszi virágaival elborította az erdőt, lelkem megittasodott a látottaktól s ugyancsak kellett forgatnom az én két auctoromat, hogy az itteni ismeretlenjeimet reducálhassam.

Végre a magam erején már a Pázsitok, sőt a Sások rébuszait is meg tudtam oldani, de még mindig kételyeim voltak sok meghatározásom helyességében, s ezért revízióért bekopogtattam honi tudósainkhoz. Mindenhol szívesen fogadtak, úgyhogy csak most kaptam igazán kedvet a további munkálkodásra.

Fárasztó munka és sok csalódás után jutottam csak oda, hogy a virágok világában már tájékozódni birtam.

Olyan későn fogtam hozzá a botanikához, hogy kénytelen voltam szigorú határt szabni munkásságomnak. Borsod növényvilágára szorítkoztam csupán.

Őszintén megvallom, hogy a megye felkutatásának sorrendjében nagy hibát követtem el. Az Alföld elhanyagolásával a Bükk-

hegységet kutattam át először, pedig ennek fordítva kellett volna történnie. Mert a Bükk florája, hála az erdészeti gondozásnak, évszázadokig aligha változik. Nem így az Alföldön, hol a kultura, már az én rövid itt tartózkodásom alatt is, helyrehozhatlan veszteségeket okozott a flórában.

Szabályozták az addig kanyargó, mocsaras partú Heőt s ezzel eltűnt sok olyan növényritkaság, melyet a derék Reuss felmoleget a Kvetna Slovenskában. Kiapadt, kiszáradt számtalan nagy alföldi tavunk, részben az ártézi kutak, részben a száraz évek hatása alatt, s menthetetlenül oda e tavak gazdag növényvilága. Mit szólnak az alföldi erdőkről? Pár évtized még s híre sem lesz ezeknek megyénkben. Oda már a sajóládi gyönyörű őserdő, melynek hatalmas tölgyeit fűrészszel ejtették le, minek folytán az évgyűrűk megszámlálhatók voltak s hol én 700—780 évgyűrűt számláltam meg a törzseken. S e gyönyörű őserdőnek gyönyörű aljflorája is örökre oda van. Mikor a magánosok erdeit kiirtották, azzal vigasztaltam magamat, hogy a szomszédos állami erdőben az aljflorát áttelepülve sértetlenül megtalálom, de csalódás ért, mikor tanulmány céljából oda kirándultam. Az állam ugyanis kiadta az erdőterületet a sajóládiaknak sertéslegelőnek. A sertések teljesen feltűrták az erdőalját, kiirtották az aljflorát; jóformán a *Convallaria majalis*, *Alliaria officinalis* és a *Physalis Alkekengi* az erdő flórájában az, amit megkíméltek.

Azt kérddheti valaki: mire való volt mindezeket elmondani? Megfelelek erre is. Fiatal, kezdő ügytársaimat akartam e sorokkal megóvni a magam botlásaitól. Jó tanács kezdőnek félsiker. Forduljanak kezdők revízióért azonnal jelesebb szaktársainkhoz bátran, bizalommal. Biztosíthatom, hogy nem marad el részükre a várt segítség és jó tanács.

Szabadjon egyetemeinknek és tanárképzőinknek is egy figyelemzetetéssel szolgálni; azzal t. i., hogy igyekezzenek gyakorlati tanárokat nevelni. Olyanokat, kik a középiskolai tanításhoz szükséges ismeretekkel fel vannak szerelve, mikor az egyetemről kikerülnek. Mert míg igaz marad MÉHELY LAJOS barátomnak ez a *lenyomatott* súlyos mondanása: «A tíz ujjamon összeszámitom hazánkban azokat a középiskolai tanárokat, kik saját erejükből egy bogarat avagy egy növényt meghatározni képesek», míg a legtöbb tanárjelölt elhagyja az egyetemet anélkül, hogy egy *Passer montanust* egy *Pratincola rubetrától* megkülönböztetni tudna: addig a középiskolai tanításban nagyobb eredményt, lendületet senki se reméljen.

Áttérve ezekután jelen dolgozatom tárgyára, ebben Borsod területéről az elsórt adatokat állítottam össze. Fölvettem több olyan növényt is, melyet három előbbi dolgozatomban a Bükk területéről már közöltem, ha az illető növény az Alföldön avagy a Bükktől nagyobb távolságra is előfordul. A kritikus gónuszok-

kal most is adós maradok, csupán a *Hieraciumok*-at egészítem ki az itt közzétett adatokkal.¹⁾

Salvinia natans (L.) ALL. Miskolcz, Felsőzsolca felé, a Sajóhidon túl, jobbra a legelső mocsárban, bőven.

Pteridium aquilinum (L.) KUHN. Bükk, Felső-Hámor, a szentléleki ösvény mentén. Dédes- Bábony- és Diósgyőr faluk erdejében, gyéren. Ó-Huta és Bekény között, az országút mentén. A Bükkben nem gyakori.

Sparganium simplex HUDS. Sajó-Lád és Ónod között, mocsarakban.

Potamogeton gramineus L. Edelény, Miskolcz. Mocsarakban.

Triglochin palustre L. Csernely, a savanyúvíz forrás körül.

Sagittaria sagittifolia L. Tiszakeszi, Miskolcz, Dubicsány és Velezd közt, mocsarakban.

Hydrocharis morsus ranae L. Miskolcz és Felsőzsolca közt, mocsarakban.

Stipa capillata L. Igriczi, homokon, Ládbesenyő, meszes, köves hegyoldalakon.

Agrostis canina L. Mezőcsáth és Igriczi, az erdő nedves, alvizes részein; *δ) pallida* SCHKUHR. A tőfajjal vegyesen a mezőcsáthi erdőben.

Agrostis vulgaris WITH. forma *vinealis* SCHREB. Heőcsaba, a borospinczék körül elterülő száraz parlagokon bőven.

Apera spica venti (L.) BEAUV. Borsodban ritka, de Szalonnán, az őszi gabona között tömegesen lép fel.

Ventenata dubia (LEERS). SCHLTZ. Miskolcz, Bábony, utak mellett. Tapolecza, erdei vágásokban. Mező-Csáth, gyér erdőkben, bőven.

Atropis distans (L.) GRIS. forma *limosa* SCHUR. Mező-Csáth, Gelej, szikes rétek nedves helyein bőven. (Det. DR. DEGEN.)

Beckmannia eruciformis HOST. Miskolcz, a vasuti töltés állandó vizes árkaiban, a tiszai pályaudvar mellett. Nyékládháza, Mező-Csáth, szikes mocsarakban bőven.

Sesleria Heufleriana SCHUR. Uppony, a mészszikla északi oldalán bőven.

Diplachne serotina (L.) LK. Szendrőlád, a szőlők mellett, mésztuskós, köves hegyoldalakon. Ládbesenyő, ugyanilyen helyeken.

Catabrosa aquatica (L.) BEAUV. Bükkhegység, Jávorkut és a Felsőhámortól Bálvány felé vivő utak, ösvények forrásos helyein. Csernely, Meszes, Szalonna forrásos helyein bőven.

Festuca rubra L. Szórványosan a Bükk-hegységben. A dombvidéken Perczes és Miskolcz környékén.

Lepturus Pannonicus (HOST.) KUNTH. Nyékládháza, Tiszakeszi. Mezőcsáth, Gelej, nedves, szikes helyeken.

¹⁾ A *Hieraciumok* meghatározásáért K. H. ZAHN-nak (Karlsruhe) és H. SUDRE-nek (Toulouse) tartozom őszinte köszönettel. Az enumerációban csak SUDRE határozásait jelöltem, a többit ZAHN határozata.

Schoenoplectus Tabernaemontani (GMEL) PALLA. Mezőcsáth. Mocsarakban.

Holoschoenus vulgaris. LK. Mezőcsáth, Igriczi, Szirma körül, régi árterek szélein.

Blysmus compressus (L.) PANZ. Csernely, nedves réteken.

Carex paniculata L. Szalonna. A falu közelében Nádaspatak nevű forrásos helyen.

Carex brizoides L. A mezőcsáthi erdőben (Det. DR. DEGEN).

Carex disticha HUDS. A mezőcsáthi erdő vízállta helyein és Nagymihály mellett, nedves réten. Igricz község erdejében, bőven.

Carex supina WAHLBG. Mezőcsáth, az erdő száraz, homokos helyein. Igriczi utak mellett, legelőken, szintén homokon.

Carex humilis L. Az Uppony alatti mészsíklákon.

Carex silvatica HUDS. Az Alföldön tömegesen fordult elő a sajládi erdőben, honnan azonban az erdő kiirtása és a talaj feltörése folytán, végkép kipusztult.

Carex riparia CURT. Miskolcz, Szirma, Keresztesnyárád, Mezőkeresztes, patakok, folyók mentén, bőven.

Carex vesicaria L. Szendrő, Miskolcz, Felsőzsolna. Állandó mocsarak szélein, szórványosan.

Carex hordeistichos VILL. Szalonna, a falun fölül Nádaspatak mocsarában. Nagymihály és Gelej között az országút mellett, a csordakút körül és letaposott marhalegelőken, bőven.

Juncus atratus KROCK. Mezőcsáth, az erdő nedvesebb rétein, helyenkint bőven.

Luzula pallescens (WAHLBG.) BESS. Hasonló helyen az előbbivel vegyesen, a mezőcsáthi és igriczi erdőkben.

Gagea pusilla (SCHM.) R. et SCH. Mezőcsáth homokos szőlőiben. Igriczi, elég bőven.

Muscari transsilvanicum SCHUR. Borsodszirák, szőlők mesgyéjében, bokrok alatt. Ritka.

Leucoium aestivum L. Szederkény, tavak, mocsarak nedves partjain.

Iris hungarica W. et K. Szendrőlád, szőlők szélein és parlagain, meszes, köves helyeken.

Epipactis microphylla (EHRH.) SW. Bánhorváth, gyér tölgyesekben.

Rumex confertus WILLD. A hazai flóra ez újabban felismert növényének nagyobb mérvű elterjedéséről adhatok hírt innen Borsodból. Előfordul a már közölt diósgyőr-vasgyári lelhelyen kívül: Miskolczon, Heő-Csabán, Szirma-Besenyőn, Keresztes-Nyárádon, Alsó-Ábrányban, Tibold-Darócson, Vadnán, Dubicsányon és általában az egész Sajó-völgyében; továbbá Edelényen, Boldván, Sajó-Ecsegen, Szendrőn, Szendrő-Ládon és máshol is bőven a Boldva mentén. Leterjed az Alföldre, hol Szirmán, Kis-Tokajon, Ónodon, Sajó-Petrin, Mező-Csáthon lép föl tömegesen. Lapályos

réteken, a kaszálóknak nehéz dudvája. Az évelő nagy *Rumex*-ek közt ez a legelterjedtebb a megyében.

Rumex Borbásii BLOCKI. (= *R. confertus* × *R. obtusifolius*.) Helyenként a szülők között, Miskolczon.

Rumex Skofitzii BLOCKI. (= *R. confertus* × *crispus*.) Rendkívül gyakori hybrid, mely majdnem mindenütt felfedezhető a szülők között, s e mellett igen változó is, a mennyiben a közép-alaktól a két szülő felé húzó hybridékból egész sorozatot gyűjthetünk.

Polycnemum majus A. BR. Boldva, Finke, tarlóknak, Dédes, erdei vágásokban.

Polycnemum arvense L. Igriczi, tarlókon, kaszálókon, helyenként igen bőven.

Chenopodium botrys L. Miskolcz és Diósgyőr-vasgyár, utcák szélein.

Chenopodium striatum (KRAŠ.) Miskolcz. Az Avason. (Det. JÁVORKA.)

Camphorosma ovata W. et K. Mező-Csáth, Gelej, Tisza-Keszi szikes és vakszikes legelőkön, bőven.

Kochia arenaria (G. M. SCH.) ROTH. Igriczi, Mező-Csáth, Tisza-Keszi homokbányákban, utak mellett, homokon.

Kochia prostrata (L.) SCHRAD. Gelej, Mező-Csáth, szikes legelőkön.

Stellaria graminea L. Az Alföldön is előfordul, a mezőcsáthi erdőben.

Stellaria neglecta WH. Miskolcz, Avas, fák, bokrok alatt. Szirmabesenyő szántókon. (Det. JÁVORKA.)

Caltha laeta SCH. N. K. Alsó-Hámor. A Szinva partjain.

Delphinium orientale GAY. Nedves esztendőknél tömegesen lép fel a borsodi alföldön Szt.-István, Mezőkövesd, Szihalom, Nagy-Mihály és Mező-Keresztes őszi vetéseiben.

Ranunculus illyricus L. REUSS, a «Kvetna Slovenská»-ban mondja, hogy Miskolcz mellett ritkán fordul elő. Itt nem találtam, valószínűleg kiveszett, de helyenként a Bükkben gyakori, pl. Tapolczán, a Kőmázsa-hegy déli oldalán. A kisgyőri Bükkben Ruda- és Galya-hegyek tetején és déli lejtőjén. Kács-fürdő közelében őszi vetés közt is, szálanként. Tibold-Daróc gyér tölgyeseiben és a Hámorban, a Szeleta-barlang felett, bőven. Az Alföldön Igriczi falu temetőjében, bőven.

Ranunculus lateriflorus DC. Szikes területek mocsaras helyein, Mezőcsáthon az erdőben. Tisza-Keszi, szikes legelők, vízállta helyein, továbbá Tisza-Oszlár, Tisza-Palkonya, Mező-Csáth körül legelők mocsaraiban.

Ranunculus aquatilis L. Tisza-Palkonya, legelők mocsarában, bőven.

Ranunculus Lingua L. Ózd és Várkony közt, a vasúti töltés árkában.

Fumaria officinalis L. Bükk, a kisgyőri Galya-hegy déli lejtőjén.

Lepidium perfoliatum L. Mező-Nyárad, Nyékládháza, Mező-Csáth, Igriczi, szikes, homokos területeken.

Sisymbrium Sinapistrum CR. Igriczi, Mező-Csáth, Tisza-Keszi, homokon.

Sisymbrium Loeselii L. Mező-Kövesd, a vasúti töltés mellett.

Sinapis alba L. Miskolcz, Tapolcza, Heő-Csaba, vetésekben és vasúti töltéseken.

Sinapis orientalis MURR. Miskolcz, a tőfajjal együtt, vetésekben, utak szélén.

Rapistrum perenne (L.) BERGERET. Miskolcz, Diósgyőr-falu, Szalonna, Uppony, Igriczi, Nyék-Ládháza.

Roripa Menyhárhiana Borb. (= *R. palustris* × *silvestris*.) Miskolcz, a Sajó medrében. (Det. DR. DEGEN.)

Neslia paniculata (L.) DESV. Miskolcz, Rakacza-Szend, Szalonna, vetések között.

Euclidium syriacum (L.) R. BR. Szihalom, vasúti töltésen. Ónod, a Sajó árterében, Igriczi, utak mellett és vetésben is bőven.

Hesperis tristis L. Szendrő, a temetőben és várhegyen bőven. Szendrő-Lád, szőlőhegyeken, Sajó-Petri, Kis-Tokaj, utak mellett. Sajó-Lád, Mező-Csáth, erdők szélén.

Hesperis silvestris CR. A Bükkben ritkán. A dombvidéken a pincék körüli bozótban majdnem mindenhol. Visnyó és Dédes közt a vasút mellett gazdagon.

Conringia orientalis (L.) DUM. Szilvás-Várad, a vasúti töltés mentén.

Reseda Phyteuma L. Az Ózd körüli hegyoldalakon. Ritka.

Saxifraga bulbifera L. Dövény, Felső-Nyárad, Kurittyán, Sajó-Kaza erdeiben szórványosan. Az Alföldön a mező-csáthi erdőben.

Prunus Padus L. Meszes, a Rakacza patak mentén elég gyakori.

Cotoneaster integerrima MED. Uppony, az andezit-szirtek kopár tetején bőven.

Crataegus Oxyacantha L. f. *laevigata* (DC) BECK. Szórványosan a tőfajjal a Bükkben és dombvidéken.

Potentilla patula W. K. Mező-Csáth, Igriczi, utak szélén, legelőken, erdőkben.

Genista germanica L. Sajó-Vadna, legelőken, Felső-Nyárad, Dubicsány, Galgóc, Kurittyán, Dövény és Sajó-Kaza erdeiben, szórványosan.

Cytisus leucotrichus SCHUR. Ózd. Erdők szélén.

Cytisus ratisbonensis SCHAEFF. A mezőcsáthi erdő homokos dombjain helyenkint bozótot alkot.

Ononis spinosa L. var. *hungarica* A. et G. Tapolcza, legelőkön.

Trifolium parviflorum EHRH. Tisza-Oszlár, Tisza-Palkonya, Mező-Csáth, Gelej szikes legelőin, bőven.

Trifolium angulatum W. K. Az előbbinek lelőhelyein, vele vegyesen, bőven.

Trifolium laevigatum DESV. Mező-Csáth szikes legelőin, helyenként.

Trifolium vesiculosum SAVI. Mező-Csáth, az erdőben. szórványosan. 1896-ban Mező-Turon is találtam, a Körös felé eső kaszálókon.

Lotus siliculosus L. Mező-Csáth, nedves árkokban és szikes legelőken. Szihalom, legelőken.

Lotus tenuis KRR. Mező-Csáth, Ózd, Tapolcza, szikes legelők nedves helyein.

Hippocrepis comosa L. Szendrő, Szendrő-Lád, Bánhorvát, Lénárd-Daróc, Bóta, Sáta, Ózd, Magyarós, Csernely, Uppony, Nagy-Visnyó, Nekézseny.

Lathyrus silvester L. Mező-Keresztes, vetésekben, kaszálókon. (Det. JÁVOR.)

Geranium pyrenaicum BURM. Szihalom, Mező-Kövesd és Keresztes-Nyárád közt, a vasúti töltésen.

Oxalis stricta L. Tarlókban, Felső-Zsoleza és Sajó-Lád között. Ó-Huta alatt, a Bükkben, köves, gyérbokros hegyoldalakon.

Linum tenuifolium L. Dédes, a kastély melletti sziklákon. Csernely, Uppony, Szendrő-Lád, Lád-Besenyő, száraz dombokon és hegyoldalakon.

Tribulus orientalis KERN. Igriczi, homokos tarlókban, szőlőkben és kapált földeken.

Dictamnus albus L. Tapolcza szőlőhegyein, Szendrő-Lád, Rakadeza és Rakadeza-Szend. Az Alföldön tömegesen Igriczi és Mező-Csáth erdeiben.

Mercurialis annua L. Miskolcz, szemétkerakodó helyeken, kertekben.

Euphorbia falcata L. Szendrő-Lád, szőlőhegyek körül.

Euphorbia angustata ROCH. (= *Euphorbia salicifolia* × *virgata*) Miskolcz, Heő-Csaba, a szőlők között.

Euphorbia paradoxa SCHUR. (= *E. Esula* × *salicifolia*.) Miskolcz. A rendezőpályaudvar körül, együtt szülőivel.

Euphorbia lucida W. K. Tisza-Keszi, Ónod, folyók árterében és a parti fűzek között.

Euphorbia palustris L. Tisza-Keszi, Mező-Csáth, Szirma. Folyók, tavak partján, vagy tavakban, nedves, vízállta helyeken.

Althaea pallida W. K. Szalonna. Nyék-Ládháza és Igriczi között. Kis-Győr, a Nagy-Galya hegy alatt.

Helianthemum canum (L.) BAUMG. Bél-Apátfalva Bélkő-hegy kezdetének kiélesedő részén, a monosbéli oldalon. Uppony, a nagy mészsirt déli oldalán. Borsodban ritka.

Viola stagnina Krt. A mezőcsáthi erdő nedves, mocsaras helyein.

Viola elatior Fr. Sajó-Lád, a kivágott tölgyesben. Mező-Csáth, Igriczi, tölgyesekben, szórványosan.

Viola hirta L. f. *dumetorum* REICHB. A mezőcsáthi erdőben. f. *lactiflora* REICHB. Az igriczi erdőben. (Det. DR. GÁYER.)

Viola suavis M. BIEB. A mezőcsáthi erdőben, valamint az Igricziben elég gyakori e ritka és érdekes viola. (Det. DR. GÁYER.)

A mezőcsáthi *V. suavis*-ra vonatkozólag DR. GÁYER GYULA úr a következőket volt szíves közölni:

BECKER *Viola* e Eur. p. 17 a *V. suavis* M. B.-hez a következő exsiccatumokat idézi: W. BECKER *Violae* exs. n. 127, COLLIER it. taur. III. 1900. n. 545. Ezek, valamint még A. BECKER, pl. *Wolgae* inf. n. 112 herbáriumomban megvannak. BECKER A.-tól származó egyéb példákat, melyekre egyes aucto-rok, mint ROUY-FOUCAUD, FREYN, hivatkoznak, más herbáriumokban láttam, úgyszintén az innsbrucki botan. kertben kultivált *V. suavis*-t is, melyhez KERNER a *V. austriaca*-t hasonlította.

Mindezekkel én a mezőcsáthi növényt teljesen megegyezőnek találom.

A rokoufajok (fajták?) fő-különbsége a következők:

1. *V. cyanea* ČELAK. Levél-alak (rövid, szélessége = hosszúság, mély öböl). Indái rendszerint rövidek s így a növény bokrosnövésű. Stipulái rendszerint rövidebben rojtosak, ritkábban (*V. perfimbriata* BORB.) hosszúrojtúak. *V. austriaca* Auct. Hung. et Austriae inf. — Előfordulása herbáriu-

Bezüglich der *Viola suavis* von Mezőcsáth hatte Herr DR. JULIUS GÁYER die Liebenswürdigkeit folgendes mitzuteilen:

BECKER zitiert zu *Viola suavis* in seinen *Violae Europ.* p. 17 folgende Exsiccaten: W. BECKER, *Viol.* exs. n. 127, COLLIER *Iter taur.* III. 1900 N. 545. Diese, als auch die von A. BECKER pl. *Wolg.* infer. N. 112 gesammelte Pflanze befinden sich in meinem Herbar. Andere von A. BECKER stammende Exemplare, auf welche sich einige Autoren, wie ROUY-FOUCAUD, FREYN berufen, habe ich in anderen Sammlungen gesehen, ebenso die im Innsbrucker bot. Garten kultivierte *V. suavis*, mit welcher KERNER seine *V. austriaca* verglichen hat. Ich finde, dass die Mezőcsáth-er Pflanze mit allen diesen vollkommen übereinstimmt. Die hauptsächlichsten Unterschiede der verwandten Arten (oder Varietäten?) sind folgende:

1. *V. cyanea* Čel. Die Blattform, (kurz, Breite gleich der Länge, tiefe Ausbuchtung); Ausläufer zumeist kurz, daher buschiger Wuchs. Nebenblätter zumeist kürzer befranst, seltener (*V. perfimbriata* BORB.) mit langen Fransen versehen. Hierher gehört *V. austriaca* der ungarischen u. niederösterr.

mom szerint: Hung., Austria inf., Moravia, Silesia, Galicia!

2. *V. austriaca* KERN. — A *V. cyanea*-tól különbözik: levelének öble nyitottabb, laposabb, szőrözete erősebb (a *cyanea* levelének felszíne lekopaszodó!), a levél megnyúltabb és kihegyesedő. Indái rövidek és hamar megfásodók, rajta a vesealakú indalevelek fel nem találhatók, gyakran földalattiak s csak a végükön hordanak egy levélrózsát. Szirmai keskenyebbek. Dél-Tirol és Olaszország növénye, melynek már Innsbruck klímája is túlhevős, mert ott rendszerint csak kleistogameus virágokat hoz létre. A *V. suavis*-hez jobban hasonlít, mint a *cyanea*-hoz, de a *suavis* indái hosszúak, megnyúltak, vékonyak, levelesek, az indalevelek vesealakúak, a rendes levél nem oly feltűnően hegyesedő, a stipulák rojtja hosszabb, a szőrözet kevésbé erős. A *V. austriaca* némileg egy *V. hirta*-keresztvezetődésre emlékeztet.

3. *V. sepincola* JORD. Levelének öble egészen nyílt, lapos s a levél széle egyenes vonalban hegyesedik ki. Franciaország.

4. *V. Beraudii* BOR. (*V. Wolffiana* BECKER.) A *V. cyanea*-hoz áll igen közel, de a levele nyitottabb öblű. Svájc, Franciaország.

Autoren. Vorkommen nach meinem Herbar: Ungarn, Niederösterreich, Maehren, Schlesien, Galizien!

2. *V. austriaca* KERN. Unterscheidet sich von *V. cyanea* durch mehr offene, seichtere Ausbuchtung der Blattbasis, stärkere Behaarung (die Oberfläche der *V. cyanea*-Blätter ist verkahlend!); die Blätter sind etwas länger und zugespitzt. Ausläufer kurz und bald verholzend, an den Ausläutern finden sich keine nierenförmigen Ausläuferblätter, sie bringen nur an ihrem Ende eine Blattrosette hervor. Ihre Petalen sind schmaler. Diese Pflanze wächst in Südtirol und in Italien; schon das Innsbrucker Klima ist ihr zu streng, da sie dort zumeist nur kleistogame Blüten entwickelt.

Sie ist der *V. suavis* ähnlicher, als der *V. cyanea*; doch sind die Ausläufer der letzteren lang, gestreckt, dünn, beblättert; die Ausläuferblätter nierenförmig, das normale Blatt aber nicht so auffallend zugespitzt; die Fransen der Nebenblätter länger; die Behaarung weniger stark. *V. austriaca* erinnert einigermaßen an einen *V. hirta*-Bastard.

3. *V. sepincola* JORD. Blattausbuchtung ganz offen, seicht, die Blattränder verjüngen sich gegen die Spitze in einer geraden Linie. Wächst in Frankreich.

4. *V. Beraudii* BOR. (*V. Wolffiana* BECKER). Steht der *V. cyanea* sehr nahe, doch ist die Blattausbuchtung offen. Schweiz, Frankreich.

Viola tristicha Waisb. (= *Viola mirabilis* × *silvestris*). A szülők között, Szendrő-Ládon, a vasúti állomáshoz közel az erdőben. (Det. Dr. Gayer.)

Lythrum scabrum Smk. (= *Lythrum Salicaria* × *virgatum*) Tisza-Keszi, mocsarak szélén; Barezika-patak-partokon, a szülők között.

Trapa natans L. Miskolcz, a Sajó régi vízmedréből képződött tóban, a téglagyáron alul, bőven.

Myriophyllum verticillatum L. Sajó-Petri és Ónod közt mocsarakban, régi vízmedrekben.

Trinia Kitzabelii M. B. Szendrő-Lád és Lád-Besenyő közt, az út mellett egy erdős, mészkőtuskós hegyoldalon gyakori.

Peucedanum Oreoselinum (L.) Mch. A mezőcsáthi és igriczi erdőkben.

Peucedanum officinale L. A mezőcsáthi erdőben, Keresztes-Nyárádon és Heő-Papin, szikes területeken.

Statice Gmelini W. Tisza-Keszi, Tisza-Oszlár, Gelej, Mező-Csáth, Tisza-Palkonya szikes területein, bőven.

Syringa vulgaris L. Erősen elvadulva Szendrő közelében, az Orgonás oldalon, Kálvária hegyen, Foglyos erdőben. Galvács, Büdöskút nevű erdőben.

Cuscuta lupuliformis Krock. Diósgyőr-vasgyáron alul és Miskolczon a Szinva-parton. Tapolcza, szőlők mesgyéjén. Sajó-Petri és Ónod közt mocsaras vízpartokon. Fűzfán, bodzán, kőkényen, Liciumon, Carduus crispuson és a legkülönbözőbb növényeken egyaránt élőködik.

Heliotropium europaeum L. Tarló földeken, Tisza-Keszi, Mező-Kövesd, Miskolcz és Edelényen.

Phlomis tuberosa L. Mező-Csáth, Diósgyőr-vasgyár, Igriczi, Nyék-Ladháza, Ónod, Szirma-Besenyő, Tapolcza, Sajó-Lád, gyér erdőkben, szőlők alatt, kaszálókon.

Salvia silvestris L. (= *Salvia nemorosa* × *pratensis*.) A szülők között, Miskolczon, Sajó-Vadnán.

Salvia Aethiopis L. Mező-Kövesd és Mező-Nyárad között a vasút mentén, bőven.

Physalis Alkekengi L. Sajó-Lád, az állami tölgyerdőben.

Solanum luteum Mill. A sajóládi kivágott erdőben, gyéren.

Verbascum rubiginosum W. K. (= *V. austriacum* × *phoeniceum*.) A szülők között Mező-Kövesd táján. Gyakori a mezőcsáthi erdőben.

Limosella aquatica L. Edelény, a Boldva mellett, mocsarak szélén.

Veronica scutellata L. A mezőcsáthi és geleji szikes legelők mocsaraiban gyakori.

Veronica longifolia L. Harsány, Geszt, patakok szélén. Mező-Csáth, az erdőben bőven.

Digitalis ambigua MURR. A mezőcsáthi és igriczi erdőkben, bőven az Alföldön is.

Plantago ramosa GILIB. Igriczi, Mező-Csáth homokján bőven. Kis-Győr, tarlókon. A hegyes vidéken, az Alföldtől távol is előfordul, ha kedvelt homoktalajára talál, pl. Ózdon.

Plantago tenuiflora W. K. A borsodi alföld vakszikés helyein, mindenfelé bőségesen.

Plantago maritima L. Gelej, Mező-Csáth, szikes helyeken, bőven.

Thladiantha dubia DGE. Elvadultan Alsó-Hámorban, utak szélén, házak körül. (Det. Dr. JÁVORKA).

Campanula Rapunculus L. A mezőcsáthi és igriczi tölgyesekben, bőven.

Aster canus W. K. Keresztes-Nyárád, kaszálókon. Mező-Csáth, az erdőben bőven.

Aster pannonicus JACQ. Mező-Csáth, szikes legelők mocsarainak szélén, hol az állatok rongálása, taposása miatt nem tud rendes alakra és nagyságra nőni; ujjnyi, legfőlebb arasznyi hosszúságot ér el.

Inula Helenium L. Szendrő-Lád, egy nedves réten a és patak mentén bőven.

Scorzonera austriaca WILLD. Előfordul a bélapátfalvi Bélkőn is, a szikla Mónosbél felé néző végnyúlványán.

Artemisia salina WILLD. és *Artemisia monogyina* W. K. Tisza-Keszi, Gelej, Mező-Csáth, Tisza-Tarján és Tisza-Oszlár, szikes legelőkben.

Hieracium Hoppeanum SCHULT. ssp. *genuinum* N. P. Barczika. (Det. SUDRE.)

Hieracium Pilosella L. ssp. *amauron* N. P. Óhuta, Bányabükk; Harsány. ssp. *amauropogon* N. P. Bükk, Nagy-Kömázsa-hegy, ssp. *angustius* N. P. Bél-Apátfalva, Bélkő. Bükk fensíkja, Bálványos alatt; f. *epilosum* N. P. Bélkő, Harsány, Miskolcz, Kis-Győr, Sály, Bükk-Aranyos. 1. *plurifloccum* N. P. Harsány. ssp. *archiolepium* N. P. Miskolcz, Isten-hegye. ssp. *hololasium* N. P. Ó-Huta, Bányabükk. ssp. *micradenium* N. P. Barczika. (Det. SUDRE.) ssp. *microcephalum* N. P. Diósgyőr, Királykútvölgye. (Det. SUDRE.) ssp. *minuticeps* N. P. Ugyanott. ssp. *parviflorum* N. P. Nagy-Kömázsa-hegy. ssp. *parvifloccum* N. P. Diósgyőr, Vasgyár. ssp. *rosulatum* N. P. Barczika. (Det. SUDRE.) ssp. *stenodes* N. P. Miskolcz. ssp. *stenophyllum* N. P. Vasgyár, Jukó-völgy. ssp. *subvirescens* Ugyanott. (Det. SUDRE.) f. *subpilosum* N. P. Vasgyár, Vörösbércz. f. *pilosum* N. P. és *epilosum* N. P. Ó-Huta, Bányabükk. ssp. *trichocephaloides* ZAHN. Vasgyár, Ládi-erdő széle. ssp. *trichoscapum* N. P. Kis-Győr, Kékmező. (Det. SUDRE.) ssp. *tricholepium* N. P. Vasgyár, Vörösbércz; Bél-Apátfalva, Bélkő; Miskolcz; Nyék-Ládháza; Mező-Csáth, Diósgyőr, Felsőforrás; β) *amaurotrichum* N. P. Ó-Huta, Bányabükk. ssp. *vulgare* (TAUSCH.)

Garadnavölgy: Kovácskő, α) *genuinum* N. P. Miskolcz. 1. *normale*. Bélkő. β) *subvulgare* N. P. Vasgyár. Vörösbércz, Répás-Huta, Kis-győr, Kékmező; *f. striatum* N. P. Ó-Huta, Bányabükk; Vasgyár, Ládi erdő széle.

Hieracium Auricula LAM. et Dc. *ssp. acutisquamum* N. P. Miskolcz; Diósgyőr-vasgyár; Bükk, Királykút völgye; Kékmező; Nyék-Ládháza, *ssp. Auricula* N. P. vasgyár, Vörösbércz. *f. floccisquamum* N. P. Miskolcz. *f. subpilosum* N. P. Ó-Huta, Bányabükk. *ssp. magnauricula* N. P. Vasgyár ládi szélén, Vörösbérczen. *ssp. tricheilema* N. P. Az előbbivel, továbbá: Bükk-fensík, Bálvány alatt.

Hieracium auriculiforme FR. Barczika. A Szőlőhegyeken; (Det. SUDRE).

Hieracium floribundum W. GR. Kőmázsa és Albagolyhegy között. (Det. SUDRE.)

Hieracium pratense TAUSCH. Tapolcza, Kékmező, Miskolcz. *ssp. brevipilum* N. P. Diósgyőr, Királykút völgye; *ssp. colliniforme* N. P. β) *lophobium* N. P. Ugyanott. *ssp. oligadenum* N. P. Nemes-Bikk (Det. SUDRE.) *ss. pratense* TAUSCH *f. subcolliniforme* N. P. Bükk. Ó-Huta, Bányabükk. *f. subcollinum* N. P. Vasgyár. *ssp. stenoccephalum* N. P. Bükk: Jávorkút, Kőrösfő.

Hieracium piloselliflorum N. P. Albagolyhegy, Miskolcz.

Hieracium cymosum L. *ssp. chrysophaes* N. P. Apátfalva, Bélkő. *ssp. cymigerum* N. P. *f. bohemicum* N. P. Tapolcza, (Det. SUDRE.) *ssp. cymosum* L. α) *genuinum* 1. *normale* N. P. Tarkó. 2. *hirtum* N. P. Vasgyár, Vörösbércz és Bélkő. *f. angustius* N. P. Bélkő. *f. obscuriceps* N. P. Ugyanott. *f. reptans*. Ó-Huta. Bányabükk. *ssp. mesocephalum* N. P. Barczika (Det. SUDRE); *ssp. sabinum* SEB. et M. *f. pseudosabinum* N. P. Bél-Apátfalva, Bélkő.

Hieracium canum N. P. *ssp. catoschistum* N. P. Mező-Csáth. *ssp. cymosella* N. P. Tapolcza és Kékmező (Det. SUDRE.) *ssp. gracile* TAUSCH. Mezőcsáth. *ssp. viventicanum* N. P. Kisgyőri Bükk, Galya-hegy.

Hieracium Bauhini SCHULT. *ssp. Bauhini* SCHULT. Kis-Győr, Galyahegy. *ssp. Bessarianum* N. P. Vasgyár, Vörösbércz, Bél-Apátfalva, Bélkő, Kis-Győr, Galyahegy. *ssp. cymanthum* N. P. Vasgyár, Vörösbércz; Kisgyőri erdő. *var. divergens* SUDRE. Mező-Csáth. (Det. SUDRE) *ssp. effusum* N. P. Nagyvisnyó; Bükkhegység: Kovácskő, Vörösbércz, Bányabükk pataka. *ssp. fastigiatum* TAUSCH. Szilvás-Várad. Mező-Csáth, Bükk, Garadna-völgy, Kovácskő. *ssp. filiferum* TAUSCH. Bánhorvát. Bükk: Lustavölgy, Felsőforrás, Bélkő, Király-kút-völgy, Vörösbércz. Miskolcz. *ssp. heothinum* N. P. Bélapátfalva. Bélkő. *ssp. hispidissimum* REHM *f. clavicaule* N. P. Vörösbércz. *f. pilosicaule* N. P. Ó-Huta, Bányabükk. *ssp. Kernerii* N. P. Kis-Győr, Kékmező. *ssp. magyaricum* N. P. Diósgyőr. Barczika. Kis-Győr, Kékmező, Bél-Apátfalva, Miskolcz. *f. pilosius* N. P. Ó-Huta, Bányabükk. *ssp. melachaetum* TAUSCH, Bükk: Lustavölgy. Miskolcz.

ssp. megalomastix N. P. Vasgyár, Vörösbércz. *ssp. nigrisetum* N. P. Ugyanott. *ssp. pseudauriculoides* N. P. Miskolez: Apátfalva, Bélkő *ssp. polyanthemum* N. P. Miskolez, Istenhegye. *ssp. pseudosparsum* ZAHN. Ó-Huta, Bányabükk. *ssp. radiocaula* TAUSCH. Miskolez. *ssp. subeffusum* ZAHN. Vasgyár, Vörösbércz. *ssp. thaumasoides* N. P. Miskolez: Kis-Győr: Kékmező, Szilvás-Várad. Bükk: Királykút völgye, Felső-forrás; Bél-Apátfalva. *ssp. thaumasium* N. P. Bél-Apátfalva.

Hieracium brachiatum BERTOL. *ssp. brachiatiforme* N. P. Albagolyhegy, Ó-huta és Nagykőmázsa közt; Ó-Huta, Bányabükk. (Det. SUDRE.) *ssp. crociflorum* N. P. Sály. Harsány. Nyék-Ládháza; Vasgyár, Jukóvölgy. Diósgyőr, Királykútvölgy. *f. oligadenum* N. P. Miskolez. Felső-Hámor. *ssp. microglobum* ZAHN. Kis-Győr, Kékmező. *ssp. pseudobrachiatum* N. P. 1. *exstriatum*. c) *epilosum* N. P. Bükk, Kőhát. Alsó-Hámor, Létrás. Miskolez. Vasgyár, Vörösbércz. b) *brevipilum* N. P. Vasgyár, Ládi erdő széle. Sály-Harsány. Nyék-Ládháza. Miskolez. a) *longipilum* N. P. Vasgyár: Ládi, Vörösbércz. Nyék-Ládháza. Miskolez. 2. *striatum* N. P. Miskolez. Mező-Csáth. Nyék-Ládháza. Mező-Kövesd. *f. subpilosum* N. P. Bükk: Nagykőmázsa, Bányabükk. *ssp. striatobrachiatum* (N. P.) ZAHN. Ó-lutai erdő: Bányabükk. *ssp. tapinum* N. P. Diósgyőr, Vasgyár, Vörösbércz.

Hieracium leptophyton N. P. *ssp. albipedicellum* VUKOT. Miskolez. *ssp. bauhiniiflorum* N. P. Vasgyár, Vörösbércz, Rakadeza-Szend. *f. striatum* ZAHN. Miskolez. *ssp. discolor* N. P. *f. exstriatum* Z. Tarkó. *ssp. leptophyton* N. P. Mező-Csáth, Bükk-Aranyos. Vasgyár, Ládi erdő szélén.

Hieracium umbelliferum N. P. *ssp. acrosciadium* N. P. Miskolez, Bábonyi bércz. Bükk-Aranyos. Mező-Csáth. *f. longipilum* Ó-Huta, Bányabükk. *ssp. bauhiniifolium* N. P. Bükk: Felső-forrás. *ssp. Budaianum* SUDRE. Bábony, Bogdány-erdő. *ssp. curvisetosum* BUDAI et ZAHN. Új-Huta, Bányabükk-pataka. Kis-Győr, Galya-hegy. *ssp. lasiocaulon* N. P. Tapolca. *ssp. Neilreichii* N. P. Miskolez. Szihalom. Mező-Csáth. Bükk, Vasgyár fölött Vörösbérczen; Nagykőmázsa és Albagoly körül. Kis-Győr, Kékmező. 2. *pilosius* N. P. Bükkfensík, Lustavölgy.

Hieracium auriculoides LÁNG *ssp. lasiophorum* N. P. Nyék-Ládháza. *ssp. longisetum* N. P. Ó-Huta, Bányabükk. *ssp. mirum* N. P. Miskolez. *ssp. tanythrix* N. P. Bükk: Felső-forrás.

Hieracium platyodon SUD. Bányabükk; Vasgyár, Sásospatakban. (Det. SUDRE.)

Hieracium silvaticum L. *ssp. bifidiforme* ZAHN. Bél-Apátfalva, Bélkő. *ssp. circumstellatum* ZAHN. Bükk: Tarkó és Kőhát között. *ssp. gentile* JORD. Nagy-Visnyó erdeiben. Alsó-Hámor. Vasgyár; Vörösbércz és Sásospatak. *f. silvivagum* JORD. Répás-Huta. Vasgyár, Vörösbércz. *ssp. micropsilon* JORD. Bélapátfalva, Bélkő. *ssp. orbiculare* Alm. Bábonyi erdő. *ssp. orbicans* Z. Bükk: Bálvány

alatt, Csurgó kaszálóin. *ssp. semisilvaticum* ZAHN. Bél-Apátfalva, Bélkő. Vasgyár, Ládi erdő. Nagy-Visnyó erdeiben. Diós-Győrön felül, Királykút völgyében. *f. polyodontum* ZAHN. Ó-Huta, Bányabükk. *ssp. serratifolium* Almq. Répás-Huta. *ssp. silvularum* JORD. Bükk: Jávorkút; Bálvány alatt, Csurgónál, Alsó-Hámor, Felső-hámor, Odvaskő, Felsőforrás felett, Vörösbércz, Bányabükk; Királykút völgy, Ládi erdő, Bábony, Császárerdő. *f. micropsilon* JORD. Bélkő és Kovácskő. *ssp. subgrandidens* ZAHN. Vasgyár, Vörösbércz. *ssp. ovalifolium* JORD. Diós-Győr, Sásospatak. (Det. SUDRE.)

Hieracium bifidum KR. Bél-Apátfalva, Bélkő. *ssp. canitiosum* DAHLST. Ugyanott és Felső-Hámor felett, a szentléleki zárdarom körül. *ssp. caesiiflorum* Almq. Bél-Apátfalva, Bélkő. *ssp. stenolepis* LINDB. Bükk, Kőhát körül.

Hieracium cardiophyllum JORD. Vasgyár, Vörösbérczen. (Det. SUDRE.)

Hieracium vulgatum FR. *ssp. acuminatum* JORD. Alsó-Hámor, Vasgyár, ládi erdőben. (Det. SUDRE.) Ó-Huta, Bányabükk. *var. asperatum*. SUD. Alsó-Hámor. (Det. SUDRE.) *ssp. argillaceum* JORD. Miskolcz, Császárerdő. Bükk: Nagy- és Kiskömázsa közt. *ssp. asperatum* JORD. Bükk: Hollóstetőn és Felsőforrás felett. *ssp. chlorophyllum* JORD. Hollóstető; Kovácskő. Felső-Hámor. *ssp. consociatiforme* SUDRE. Albagolyhegy. Barczika. (Det. SUDRE.) Vasgyár, Ládi erdő. *ssp. deductum* SUDRE. Uppony. *ssp. sciaphilum*. UECHTR. Vasgyár, ládi erdő. Kis-Győr, Rudahegy. *ssp. latebrosum* JORD. Répás-huta, Kőhát közelében.

Hieracium lepiduloides ZAHN. Bükkhegység, Hollóstető. Vasgyár, Vörösbércz. (Det. SUDRE.)

Hieracium triviale NORRL. *ssp. markazense* ZAHN. Ó-Hutai erdő, Bányabükk. *ssp. belkőense* ZAHN. Bél-Apátfalva, Bélkő.

Hieracium umbellatum L. *ssp. brevifolium* A. T. et *salicifolium* A. T. Sajó-Ivánka, erdőkben. (Det. SUDRE.) *ssp. umbellatum* L. α *genuinum* Z., *normale* Z. Vasgyár: Jukó, Mező-Csáth. Ó-Huta, Bányabükk. *f. angustifolium* A. T. ugyanott. 3. *latifolium* ZAHN. Mező-Csáth, Vasgyár, Jukó völgy. 4. *pervagum* JORD. Miskolcz, Ávas és bábonyi pinczesor.

Hieracium boreale FR. *ssp. dispalatum* JORD. Bábonyi erdő. Ó-Huta, Bányabükk. *ssp. eminens* JORD. Miskolcz, bábonyi pinczesor, β) *reticaule* JORD. Ugyanott. *ssp. sublactucaceum* ZAHN. Vasgyár, Tatárárok. (Det. SUDRE.) *ssp. vagum* JORD. Miskolcz, Ávas, Ó-Huta, Bányabükk. *f. chlorocephalum* UECHTR. Nagy- és Kiskömázsa közt. Vasgyár, Jukó völgy. *f. sublactucaceum* ZAHN. Bányabükk és Tatárárok. *var. aviorum* SUD. Bábonyi erdő. (Det. SUDRE.) *ssp. virgultorum*. JORD. Alsó- és Felső-Hámor, Vasgyár, Jukó völgy, Vörösbércz, Ó-Huta, Bányabükk.

Hieracium dolosum BURN. et GREMLI. Miskolcz, a bábonyi pincézék során.

Hieracium racemosum W. et K. ssp. *racemosum* W. et K. Felsőhámor, ssp. *sublactucaceum* G. BECK. Vasgyár, Vörösbérez. Ó-Huta, Bányabükk. ssp. *stiriacum* A. KERN. Ugyanott. ssp. *virgulatorum* JORD. f. *rigens* JORD. Ugyanott. f. *dispalatum* JORD. Ugyanott. *Hieracium pseudoboreale* A. T. Ó-Huta, Bányabükk erdőben.

Hazánk Rumex-fajainak meghatározó kulcsa. (Bestimmungsschlüssel der ungarischen Rumex-Arten.)

Irta: { Bihari Gyula.
Von: {

(Mit Doppeltafel VII—VIII. sz. kettős táblával.)

Hazánk flórájával foglalkozók nem egyszer találkoznak nehézségekkel a *Rumex*-ek meghatározása körül. Már egy összefoglaló áttekintésnek is gyakran hiányát éreztük, még inkább a jó összehasonlító anyagnak, mivel ez a nemzetség a legtöbb herbáriumban meglehetősen hiányosan s tökéletlen példányokban van képviselve. Pedig ez a — ha nem is polymorphus — nemzetség hazánk flórájában is számos fajjal van képviselve, köztük nem egy érdekességgel, hogy csak az újabb irodalomban ismételten megvitatott *R. pseudonatronatus*-ra s a *R. confertus*-ra mutassunk rá. Az utóbbi faj a legékezebb bizonyíték arra, hogy a *Rumex*-ek terén még sok a tennivalónk, hiszen ennek a fajnak hazánkban való előfordulásáról eddig nem is tudtunk, újabban pedig több helyről előkerült.

A *Rumex*-ek meghatározása körül tapasztalható nehézségek úgyszólván mind a tökéletlenül gyűjtött példányokból erednek. Ezért tehát a *Rumex*-ek gyűjtésénél a következőkre ügyeljünk: 1. Igen fiatal példányokat ne gyűjtsünk, legfeljebb, ha módunkban van ugyanott éretten is megszédni, mert különben meghatározásuk bizonytalan, lévén a legfontosabb faji karakterek a termésre alapítva. 2. Lehetőleg mindig gyűjtendő a ágazat és szárleveleken kívül a tölevelek. A szedett példányokat a lehető leggyorsabban és napon szárítsuk. Igaz ugyan, hogy az így szárított példányok mindig világosabb színt kapnak, de ezzel elkerüljük a lassú szárítás által okvetlenül bekövetkező elbarnulást. Vigyázni kell azonban arra is, hogy a szárítás túlságos gyors se legyen, mert ezen esetben a levelek könnyen töredeznek.

Az itt következő kulcsban használt rövidítésben b = belső. A meghatározó kulcsokban használatos duzzadmány = callus = Schwiele szó helyett a Hazslinszky által használt sokkal magyarosabb és kifejezőbb «púp» szó.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1914

Band/Volume: [13](#)

Autor(en)/Author(s): Budai Jozsef

Artikel/Article: [Adatok Borsodmegye flórájához. Beiträge zur Flora des Komitates Borsod. 312-326](#)